

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Storjord
8255 Røklund

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 75531691
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Toril Sivertsen
Tollådsveien 826
8114 TOLLÅ

Saksbehandler Oskar Nyheim Pettersen

Vår ref. 2019/148

Deres ref.

Dato 08.04.2022

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
-----------------------	--

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Begrenset bruk av snøskuter for kartlegging av samiske kulturminner 2022 - Knut og Toril Sivertsen

Vedtak

Knut Sivertsen og Toril Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark for begrenset bruk av snøskuter i forbindelse med kartlegging av samiske kulturminner i 2022. Dispensasjon gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 på følgende vilkår:

- All kjøring utenom angitte formål er forbudt.
- Dispensasjonen er gyldig i én (1) dag i perioden 08. april til 30. april 2022. Det skal ikke kjøres i perioden Skjærtorsdag – 2. påskedag.
- Dispensasjon gjelder for inntil tre snøskutere.
- Dispensasjonen kan benyttes i området mellom Tollådalen og Haron – Innerskogen – og Kvitbergvatnet innenfor nasjonalparken.
- Kjøring er forbudt mellom 23:00 og 07:00
- Det må tas hensyn til andre brukere av nasjonalparken. Skigåere og andre friluftsutøvere skal ikke oppsøkes. Unngå kjøring i nærhet av kjente utfartsårer.
- Kjøringen skal foregå i et viktig reinbeiteområde for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Rein skal ikke forstyrres. Distriktet v/ leder Per Thomas Kuhmunen skal kontaktes før kjøring. Det skal ikke kjøres hvis reindriften motsetter seg dette.
- Dispensasjonen må medbringes og det skal føres kjørebok før kjøring som skal forevises ved kontroll.

Det må også innhentes grunneiers tillatelse og dispensasjon fra lov om motorferdsel i utmark fra de aktuelle kommunene i området.

Nasjonalpark	Saltfjellet-Svartisen, Junkerdal, Láhko, Sjunghatten og Rago
Naturreservat	Blakkådalen, Storlia, Dypen, Semska-Stødi, Langvassdalen-Ruffedalen, Stor-Graddis og Junkerdalsura
Landskapsvernområde	Saltfjellet og Gåsvatnan

Bakgrunn

I epost 15. mars 2022 søkte Knut og Toril Sivertsen om tillatelse for bruk av snøskuter for å registrere og dokumentere samiske kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Selv om de har foretatt tilsvarende registreringer tidligere, er det fortsatt behov for ytterligere dokumentering av allerede registrerte kulturminner og leiting etter kulturminner som ikke gjenfunnet. De legger innsatsen til ulike områder hvert år, og baserer aktiviteten i stor grad på tips fra dagens reindriftsutøvere i Saltfjellet. Etter samtale med Knut Sivertsen er det fortsatt stor sannsynlighet for å finne verdifulle spor og kulturminner i terrenget på tross av at det er snø på bakken. Eventuelle funn av uregistrerte og nye kulturminner registreres, digitaliseres og gjøres tilgjengelig både for forvaltningen og øvrige gjennom kartportalen Askeladden.

Knut og Toril Sivertsen fikk dispensasjon for tilsvarende aktivitet på styremøte 12. mars 2019 for registreringer i 2019. De fikk også dispensasjon på delegert myndighet for den samme aktiviteten for registreringer i 2020 og 2021. I 2021 gjorde de eksempelvis et meget interessant funn i form av spor etter en gammel steinbu i nærheten av Bjøllåvatnene. Fra tidligere viste man kun om denne plassen ved at den var beskrevet i gammel litteratur. Knut og Toril Sivertsen har ved flere anledninger presentert funnene sine for publikum.

Knut og Toril Sivertsen er noen av de eldste pitesamene i området, og er blant få som kjenner til historien og den pitesamiske bruken av området. De har god kontakt med dagens reindriftsutøvere, og bruker disse som resurspersoner i leitingen etter kulturminner. De er en del av et lite miljø i Beiarn og har en liten virksomhet knyttet til samisk historie og formidling. Det er i tillegg til Knut og Toril flere andre resurspersoner som er viktige i arbeidet med registrering og dokumentering av kulturminner. De ønsker derfor å bruke inntil tre snøskutere for at også en av disse personene skal få kunne være med. Å være flere vil gjøre aktiviteten tryggere. De ønsker å benytte seg av snøskuter da det vil være vanskelig å få effektivitet i denne typen registreringer om man skulle ta seg inn til fots. I tillegg gjør alder og helse det vanskelig å skulle foreta registreringene på noen annen måte. For 2022 er det snakk om området Tollådalen og Haron – Innerskogen – og Kvitbergvatnet. De skal dokumentere store steinblokker/overnattingsplasser/boplasser/offerplasser/ gamle gjerdeanlegg med mer som ofte vil være synlige selv ved store snømengder.

Sidsel Bakke ansvarlig for kulturminner i Sametinget har tidligere uttalt: «Toril og Knut Sivertsen har utført flere prosjekter for å registrere samiske kulturminner, og har gjort et viktig arbeid med å dokumentere samisk bosetting og virksomhet i Tållådalen. Toril og Knut registrerte på vårvinteren 2019 en rekke kulturminner i Tållådalen. Prosjektet ble støttet av sametinget. Disse kulturminnene er det kun noen få personer som kjenner til. Det finnes ytterligere en del kulturminner i dette området som det er viktig å få dokumentert. Toril og

Knut planlegger å få registrert disse i løpet av våren 2020, noe Sametinget vil støtte. Sametinget vil derfor anbefale at de får tillatelse til å bruke snøskuter i dette prosjektet».

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og skal behandle dispensasjonssøknader for verneområdet. Ettersom tilsvarende saker har vært oppe til behandling i Midtre Nordland nasjonalparkstyre før, behandles saken av nasjonalparkforvalter på delegert myndighet.

Formålet med forskriften for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- a) et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi
- b) variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter
- c) et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev
- d) et variert og storslått landskap
- e) et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, med avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger
- f) deler av kjerneområdet for norske grotte- og karstforekomster med, med Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorslottet og Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- g) de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi
- h) et referanseområde for å følge utviklingen i naturen

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Gåsvatnan, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel i nasjonalparken, jfr. § 8. om motorferdsel. Aktiviteten det søkes om finnes heller ikke i lista over hva forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til. Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan

påvirke verneverdiene nevneverdig ved å benytte naturmangfoldloven § 48.

Søknaden er også behandlet etter prinsippene i naturmangfoldlovens § 8-12.

Vurdering

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i verneområdet da dette kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelser, slitasje og støy. Samtidig vet vi at ferdsel på snødekt mark i et begrenset tidsrom, vil ha liten innvirkning på vegetasjonen med hensyn til slitasje. Den omsøkte kjøringen er regulert ved at det er lagt begrensinger på 1 tur innenfor en begrenset tidsramme.

Også dyrelivet, og spesielt rein på kalvingslandet kan forstyrres av motorferdsel. Derfor er det satt vilkår om at Saltfjellet reinbeitedistrikt skal kontaktes før kjøring. Den omsøkte motorferdselen skal skje i reindriftas kalvingsområde, som er svært viktig for reinen på vårvinteren. Det skal ikke kjøres dersom reinbeitedistriktet motsetter seg dette. Kjøring bør derfor skje så tidlig som mulig i den omsøkte perioden.

Det er noen få kjente rovfugllokaliteter i området, i tillegg kan fjellrev benytte området i næringssøk. Dette er arter som kan være svært sårbare for forstyrrelser, spesielt i yngle- og hekketid. Det at rovfugl og fjellrev benytter det omsøkte området, til tross for stor reindriftsaktivitet på vårvinteren, tyder på at de her er relativt robuste ovenfor motorferdselen. Én tur med tre snøskutere i den begrensede perioden vurderes derfor ikke til å kunne påvirke dette nevneverdig.

Miljødirektoratet lanserte i 2015 en veileder om forvaltningas håndtering av kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven. Her fremgår det: «Det er et faktum at registrering av alle typer kulturminner i skog, fjell, utmark, kyst og under vann er mangelfull. Noe registrering er gjort i forbindelse med verneplanprosesser. Tiltross for mangler i dagens databaser må målet på lengre sikt være å få til en kunnskapsbasert forvaltning av kulturminnene i nasjonalparker». Veilederen beskriver verneområdeforvaltningens rolle i registreringene: «Verneområdeforvaltningen har et ansvar for at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, og bør initiere registreringer når en ser behov for dette».

Knut og Toril er formidlere og ved flere anledninger har de presentert sine funn for publikum. Funnene fra 2020 og 2021 ble presentert for over 40 fremøtte på Nordland nasjonalparksenter høsten 2021. Media var også tilstede og det ble satt søkelys på den historiske bruken av området i nasjonalt media. Bevisstgjøring og kunnskapsbygging om lokale natur- og kulturverdier er med på å styrke den kulturelle og sosiale verdiskapingen. Det er også med på å styrke kunnskapsgrunnlaget for oss nasjonalparkforvaltere, og er viktige bidrag som vi kan nytte både i saksbehandling og besøksforvaltningen. Resultatene fra kartlegginger legges i Askeladden (database for kulturminner), som forvaltninga benytter i sin saksbehandling

Et kulturminnesøk i Askeladden bekrefter at Knut og/eller Toril Sivertsen har gjennomført mange registreringer og er en viktig bidragsyter til databasen. Sammen med Rudolf Ingvaldsen, som også er tilsluttet det pitesamiske miljøet i Beiarn, har de til sammen registrert rundt 70 samiske kulturminner i Saltfjell-området. Samiske kulturminner er en del av verneformålet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Sametinget har gitt sin tilslutning til søknaden og understreket viktigheten med å få dokumentert disse samiske kulturminnene da det kun er få gjenlevende som kjenner til disse. Kulturminnene ligger langt fra allfarvei og det vil være vanskelig å få effektivitet i denne typen registreringer om man skulle ta seg inn til fots. I tillegg gjør alder og helse det vanskelig å skulle foreta registreringene på noen annen måte enn ved å benytte snøskuter.

Knut og Toril får tillatelse til å kjøre i en dag med inntil 3 snøskutere innenfor et begrenset tidsrom. Ved å unngå kjøring på utfartsdager i påska vil man kunne begrense skuterkjøringas negative påvirkning på andre brukere av området. Det er også satt vilkår som skal begrense forstyrrelse på rein i området. Dokumentasjon av samiske kulturminner kan bidra til å styrke verneformålet og kunnskapsgrunnlaget for området. Med de vilkår som er satt vurderes snøskuterkjøring i dette omfanget ikke til å stride mot vernevedtakets formål eller kunne påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 vurderes for å være oppfylt.

På bakgrunn av vurderingene ovenfor vurderes kunnskapsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven (nml) § 8 i til å være godt nok, slik at føre-var-prinsippet i nml § 9 ikke kommer til anvendelse. Denne kjøringa sammen med annen lovlig påvirkningsfaktor i området vurderes ikke til å representere en for stor samlet belastning på økosystemet jf. nml § 10. På bakgrunn av vurderingene ovenfor vurderes bruk av snøskuter for å være en miljøforsvarlig teknikk jf. nml § 12. Nml § 11 er ikke relevant for saken.

Konklusjon

Knut og Toril Sivertsen gis dispensasjon for å gjennomføre kartlegging av samiske kulturminner med snøskuter i 2022. Den omsøkte aktiviteten med vilkår vurderes for å ha begrenset påvirkning på verneverdier og verneformål. Registrering av kulturminner kan være med på å styrke verneformålet og øke kunnskapsgrunnlaget for området.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Med hilsen

Oskar Nyheim Pettersen
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Saltfjellet reinbeitedistrikt v/ Per Thomas Kuhmunen	Saltfjellveien 2086	8255	RØKLAND
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Beiarn kommune	Kommunehuset, Nedre Beiarveien 906	8110	Moldjord
Statskog Fjelltjenesten avd. Fauske	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS